

Program bezpečnostních (obránných) investic NATO a plán operační přípravy státního území České republiky

V tomto článku považujeme za vhodné rozebrat z hlediska komplexního pohledu na oblast operační přípravy státního území (dále jen OPSÚ) problematiku Programu bezpečnostních (obránných) investic Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO Security Investment Programme - dále jen program NSIP), současně ukázat na možné přístupy k tvorbě Plánu OPSÚ České republiky a blíže objasnit vztah OPSÚ k prováděné Koncepci výstavby profesionální Armády České republiky přepracované zejména na změněný zdrojový rámec (dále jen reformě OS).

Úvod

Střed Evropy ve kterém se z geografického hlediska nachází Česká republika je v současnosti z pohledu rozsáhlých přímých vojenských konfliktů stabilnějším prostředím než kdykoliv v minulosti. Česká republika je součástí spojeneckého svazku v rámci Severoatlantické smlouvy a v roce 2004 vstoupila do Evropské unie. Všechna nebezpečí ohrožující ČR však nevymizela, právě naopak. Ohniska regionálních konfliktů vznikající daleko od území ČR se bezpečnosti státu bezprostředně dotýkají. Ukazuje se, že mezinárodní terorismus spolu se šířením zbraní hromadného ničení budou těmi nejzávažnějšími hrozbami současnosti. Rozvoj technologií a nové techniky přináší na jedné straně zlepšení života obyvatel naší země, na straně druhé však ukazuje na velkou zranitelnost civilizované společnosti ve které žijeme.

Základní dokument řešící bezpečnostní politiku České republiky Bezpečnostní strategie České republiky chápe pojem **bezpečnost jako žádoucí stav, kdy jsou na nejnižší míru snížena rizika pro ČR** plynoucí z hrozeb vůči obyvatelstvu, **územní svrchovanosti a celistvosti**, demokratickému zřízení a principům právního státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, **plnění mezinárodních bezpečnostních závazků** a dalším definovaným zájmům.

Mezi strategické nástroje prosazování bezpečnostních zájmů České republiky patří obranná politika a hospodářská politika. V jejich duchu zpracovávají OS pro případ výrazného zhoršení bezpečnostní situace České republiky jednak **plány k realizaci opatření pro potřebné navýšení svých schopností** a jednak v systému hospodářských opatření pro krizové situace průběžně definují své potřeby tak, aby byl vytvářen a trvale udržován rozsah potřebných komodit a schopností, kterými lze mobilizovat dostatečné věcné a finanční zdroje pro řešení krizových situací.

Realizace těchto úkolů je dosahována mimo jiné i plánováním souboru vojenských, ekonomických a obranných opatření, která ve svém souhrnu tvoří systém operační přípravy státního území.

V předchozích číslech periodika Vojenské rozhledy v letech 2002 až 2004 jsme publikovali některé své názory, pohledy, ale i náměty na to jaký je současný stav operační přípravy státního území v podmínkách České republiky, jaké jsou její vývojové trendy a vize ve vazbě na probíhající reformu OS státu.

Hlavním cílem článku s názvem „Operační příprava státního území v současnosti, perspektivy a vývojové tendence“ uveřejněném ve VR 4/2002 (str. 40 až 49) bylo ukázat na nutnost podrobného rozboru vývoje problematiky operační přípravy státního území v návaznosti na zahájenou reformu ozbrojených sil České republiky a **zpracovat Analýzu současného stavu OPSÚ**, stanovit její místo a úlohu v systému obranného plánování státu, a tím přispět ke zvýšení vážnosti do té doby neoprávněně opomíjené oblasti.

Článkem „Operační příprava státního území, minulost, současný stav a perspektiva vývoje“ uvedeném ve VR číslo 2/2003 (str. 34 až 42) jsme na poznatcích z dosavadní praxe našeho státu, praktické činnosti sousedních států, ale i z vývoje OPSÚ v USA a Společenství nezávislých států (*Ruské federaci*) chtěli poukázat **na nutnost zpracování Koncepce OPSÚ ČR**, jako zásadního dokumentu pro **systémové řešení otázek souvisejících s plánováním obrany státu**.

V článku „Operační příprava státního území a vize její realizace v první dekádě nového tisíciletí“ uveřejněném ve VR 4/2003 (str. 37 až 46) jsme zdůraznili nezastupitelnou roli Ministerstva obrany České republiky, jeho místo a úlohu pro zabezpečování obrany státu a řízení Armády České republiky (AČR), zejména při zpracovávání koncepcí a koordinaci věcně příslušných ústředních správních úřadů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně. Poukázali jsme na potřebu vytvořit **systém operační přípravy státního území**, který by byl schopen řešit problematiku dlouhodobé přípravy státu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Zdůraznili jsme nutnost rozpracovat úkoly a činnosti vytyčené v připravované Koncepti OPSÚ ČR do Plánu operační přípravy státního území České republiky.

Názvem článku „Místo a úloha operační přípravy státního území při realizaci systému zabezpečení hostitelským státem“ ve VR 1/2004 (str. 34 až 42) jsme chtěli upoutat pozornost vojenské veřejnosti na některé vazby, spojitosti, ale i určitou míru provázanosti mezi OPSÚ a zabezpečením hostitelským státem (HNS - Host Nation Support) při řešení úkolů vyplývajících ze zajišťování obrany ČR a závazků státu ze členství v NATO.

Článek, jenž autoři předkládají široké čtenářské veřejnosti na vědomí, by měl být shrnutím, završením celého pětiletého období (2001 až 2005) zkoumání oblasti OPSÚ, poukázáním na dosažené výsledky, úspěchy, ale i zamyšlením jak pokračovat v nastoupené cestě při řešení otázek souvisejících se zajišťováním obrany České republiky v další fázi budování samostatného svrchovaného demokratického státu, komplexně připraveného plnit úkoly související se společnou obranou Aliance.

Podstata programu NSIP a OPSÚ

NATO je základní bezpečnostní organizací v euroatlantickém prostoru. Strategická koncepce NATO z roku 1999 i rozhodnutí přijatá na pražském summitu v listopadu 2002 potvrzují platnost původního poslání NATO – **kolektivní obrany**. Zároveň však znamenají posun při adaptaci NATO na nové výzvy – terorismus a šíření ZHN – **a budování schopností pro širší spektrum aliančních misí**. S tímto cílem byla přijata iniciativa **k rozvoji obranných kapacit NATO**.

Jednou z účinných forem naplnění této iniciativy je **specializace na určité obranné schopnosti, která je založena na společném sdílení bezpečnostních rizik, odpovědnosti a nákladů**. Jednotlivé členské země se prioritně zaměřují na rozvoj a výstavbu vybraných sil a schopností přesahujících jejich vlastní potřebu s tím, že v případě jiných nedostačujících speciálních schopností budou tyto vyvažovány v rámci společných aliančních projektů. Rovněž materiál schválený usnesením vlády č. 1154, ze dne 12. listopadu 2003, „Koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR přepracovaná na změněný zdrojový rámec“ poukazuje na specializaci jako prioritu rozvoje rezortu MO v nových podmínkách.

Vzhledem k současnému bezpečnostnímu prostředí se NATO hodlá angažovat i mimo teritorium Aliance, v prostředí, z něhož vycházejí hrozby ohrožující bezpečnost jeho členů. V souladu se závěry uvedenými v Bezpečnostní strategii České republiky náš stát přispívá k rozvoji aliančních sil a prostředků s cílem napomoci adaptaci NATO na nové bezpečnostní prostředí a z něho vycházející hrozby.

Česká republika se vstupem do NATO, mimo jiné, stala účastníkem **Programu bezpečnostních (obraných) investic NATO**. Jde o **program společného investování finančních prostředků NATO** za účelem výstavby alianční obranné infrastruktury nezbytné pro výcvik a nasazení ozbrojených sil NATO na teritoriu členských států, případně i v jiném operačním prostoru. Tento program je realizován prostřednictvím složitého procesu zahrnujícího obranné, finanční a investiční plánování, právní a obchodní činnosti.

V rozkaze ministra obrany České republiky číslo 30 ze dne 16. července 2003 k realizaci projektů programu NSIP je uvedeno, že program NSIP tvoří **systém pořízování majetku** nezbytného pro výcvik a nasazení ozbrojených sil NATO na území členských států, popřípadě v jiném operačním prostoru. Dále je stanoveno, že program NSIP zahrnuje postupy a činnosti, které směřují **ke stanovení požadavků na obranyschopnost** členských států NATO (**tzv. souboru opatření k obranyschopnosti**), rozbor zdrojů a plánování finančních prostředků potřebných k realizaci investičních záměrů, řízení výstavby (nákupu), předání, užívání a popřípadě vyjmutí (odstranění) pořízeného majetku z užívání.

V tomto smyslu můžeme říci, že program NSIP zabezpečuje, mimo jiné, především pořízení a výstavbu následujících společných aktivit NATO: velitelství, letišť, ropovodů a souvisejících zařízení, komunikací, skladů pro různé druhy materiálu, zařízení PVO, prostředků velení a řízení atd.

V této souvislosti si však musíme uvědomit, že **ve všech případech musí jít o společný zájem a potřebu zúčastněných států NATO**, ne o výstavbu obranné infrastruktury a jejich zařízení pro vlastní potřebu OS jednotlivých členských zemí, i když tyto je v rozsahu mírového předurčení plně využívají a udržují v provozuschopném stavu.

Základním prvkem programu NSIP jsou tzv. **soubory opatření** k obranyschopnosti (Capability Package, dále jen CP), které jsou již ve zmíněném rozkaze ministra obrany ČR definovány jako dokumenty NATO, stanovující postupy a činnosti, vedoucí na základě rozboru existujícího stavu obranyschopnosti příslušného teritoria **k naplnění nových operačních potřeb NATO**. Základem pro vytvoření CP jsou konkrétní požadavky na lidské, finanční a materiální zdroje potřebné ke splnění úkolů, které uložily orgány NATO. Jednotlivé soubory opatření k obranyschopnosti se vytváří prostřednictvím konkrétních projektů.

Z toho, co je v předchozím textu článku uvedeno jednoznačně vyplývá, že program NSIP je ve své podstatě **operační příprava území na kterém předpokládá velení NATO vedení operací**, tedy širší podoba OPSÚ realizovaná se stejným cílem, ale jinou formou.

Pohledy na tvorbu Plánu OPSÚ ČR a perspektiva dalšího vývoje v oblasti OPSÚ

Přes značný odpor a nepochopení podstaty a souvislostí v oblasti OPSÚ kompetentními (spíše ne-) funkcionáři MO se v průběhu let 1993–2004 podařilo postupně zpracovat řadu dílčích materiálů, které oblast OPSÚ trvale udržovaly v centru pozornosti a jednotlivé činnosti se stále více stávaly obsahem plánovacích dokumentů na výcviková období.

Propracovanější a prakticky jedinou udržovanou oblastí OPSÚ bylo po roce 1989 provádění zvláštních prací (dále jen ZP). K jejich realizaci však nebylo dostatek finančních prostředků a tak se **jednalo spíše než o koncepční činnost o jakési udržování stávajícího stavu**. Začátkem devadesátých let bylo přistoupeno pod tlakem privatizačního procesu k realizaci činností spojených s pozemky na kterých se objekty ZP nacházely. Rozhodující oblasti OPSÚ směřující k civilnímu sektoru byly zanedbávány.

Zásadní zlom nastal koncem devadesátých let v souvislosti s úsilím ČR o přijetí do NATO. Poznávání vnitřních struktur NATO s sebou přineslo i seznámení s místem, úlohou a náplní práce Infrastructure Committee (dále jen IC) – **výboru pro infrastrukturu** – s jeho činností úzce související s realizací programu NSIP.

Bezesporu dalším významným krokem bylo zpracování „**Analýzy současného stavu operační přípravy státního území**“, schválené kolegiem ministra obrany v září 2002, následně vzaté na vědomí výborem pro obranné plánování (12. prosince 2002) a Bezpečnostní radou státu (11. února 2003), která nejen analyzuje stav, ale v závěrečné části stanoví směr dalšího postupu a zároveň upřesňuje i z časového hlediska další nezbytné kroky závazné pro celou oblast OPSÚ.

Vytvoření *dočasné mezirezortní odborné pracovní skupiny* (dále jen *DMOPS*) pro tvorbu Koncepce OPSÚ bylo v této fázi již jen logickým vyústěním předchozího vývoje a praktickým naplněním úkolu stanoveného při schvalování Analýzy. Prozatím byl tento proces završen schválením Koncepce OPSÚ ČR usnesením vlády ČR č. 569, ze dne 2. června 2004, které současně stanovilo úkol pro již dříve ustanovenou DMOPS, aby v započaté práci pokračovala a završila ji do poloviny roku 2005 zpracováním Plánu OPSÚ ČR.

Zpracování Plánu OPSÚ ČR se musí opírat o reálnou představu odpovědných pracovníků MO jak z hlediska infrastruktury naplnit hlavní úkol vyplývající z Bezpečnostní strategie ČR, a tím je **obrana území ČR**. Představa, že AČR bude schopna bránit celé území ČR samostatně, je nereálná i po dokončení reformy OS a přechodu na moderní, malou, mobilní a plně profesionální armádu.

I když fakticky musí být AČR vždy připravena k zahájení věrohodné a účinné **obranu státu vlastními silami (1. fáze)**, nebude možné tento úkol plnit samostatně po delší dobu a bude muset být následně **posílena silami a prostředky spojenců (2. fáze)**.

K naplnění 1. fáze obrany státu se proto musí připravovat nejen vlastní OS, ale pod jejich koncepčním řízením i ostatní vybrané ústřední správní úřady a celá společnost, tak jak je uvedeno v preambuli Ústavy ČR. Ozbrojené síly provádí vlastní opatření a to, co nejsou schopny realizovat samy nebo je neekonomické příslušná opatření provádět již v míru, zadávají formou zakázek u civilních subjektů.

V oblasti obranné infrastruktury na rozdíl od ostatních zakázek, které lze relativně snadno kvantifikovat (výpočet potřeby munice, potravin, výstroje apod.) spočívá problém v tom, že již delší dobu není dostatečně jasná představa o charakteru možného napadení, a tím i není znám rozsah rozrušení infrastruktury (není definován konkrétní protivník). Proto se jen

velmi obtížně stanovují požadavky na její obnovu. K překonání tohoto momentu je nezbytné si „namodelovat“ budoucí možný ozbrojený konflikt. Se znalostmi účinků soudobých zbraňových systémů a s ohledem na jejich předpokládaný další vývoj, který bude přinášet i nové strategické a operačně taktické postupy, stanovit (nikoliv vypočítat) – třeba i **kvalifikovaným odhadem** – co všechno, s jakou pravděpodobností a v jakém rozsahu bude ničeno.

Z takto získaných údajů následně vyvodit pro všechny oblasti obranné infrastruktury vlastní mobilizační objednávky. Z takto provedené kvantifikace potřeb by zároveň mohly vycházet i zainteresované rezorty pro *stanovení rozsahu mobilizačních rezerv* (dále jen MR). Bohužel současná praxe ukazuje, že bývalí vojáci z povolání zaměstnaní v současné době jako odborníci na bezpečnostní a obrannou problematiku státu na odborech bezpečnosti a krizového řízení (apod.) příslušných ministerstev ztrácejí kontinuitu s vývojem v rezortu Ministerstva obrany a zdůvodňují své požadavky na rozsah a kvalitu MR podle subjektivních, mnohdy již překonaných představ. To sice není ideální stav, ale horší situace nastává zejména v posledním období, kdy AČR nepožaduje mobilizační objednávku, což ve svém důsledku vede k rušení MR, protože na základě zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové situace **tam, kde není mobilizační objednávka, nemohou být přidělovány finanční prostředky.**

Obavy, jak představitelů rezortu Ministerstva obrany, tak i civilních rezortů, z obtížné zajistitelného financování činností souvisejících s OPSÚ jsou ve většině případů zbytečné, protože se zpravidla bude jednat o tzv. „spící projekty“ (výklad „spícího projektu“ nebyl doposud nikde závazně vysvětlen a tak není zcela zřejmé co si „autoři“ tohoto výrazu pod ním konkrétně představují. Zda se jedná o **kompletně zpracovanou projektovou dokumentaci**, která se předá v případě potřeby existujícímu realizátorovi, který ji bez jakýchkoliv problémů v nejkratším možném čase zrealizuje, nebo zda se spíše jedná o **nápad, ideu, záměr**, jehož úroveň rozpracování je pouze v počátečním stadiu a bez dalších příprav ho nelze bezprostředně v krátkém časovém horizontu realizovat.

Autoři článku jsou toho názoru, že v oblasti obranné infrastruktury se bude spíše jednat o druhou skupinu projektů. Tyto projekty se budou realizovat až v období zhoršené bezpečnostní situace (tak dlouho a z legislativního hlediska obtížně prosazovaný stav „napětí“). Nezbytnou podmínkou pro přechod ke stavu ohrožení státu a válečnému stavu je úprava státního rozpočtu. A v takovém případě platí, že buď se peníze na obranu najdou, nebo se asi nebudeme bránit? To by ovšem znamenalo totální selhání bezpečnostní politiky státu naprostou rezignací na státní suverenitu a samostatnost.

Přitom je třeba připomenout, že uvolnění peněz samo o sobě nic neřeší. Podmínkou je, že budeme vědět co dělat, jinými slovy budeme mít plán. Jen v tom případě mohou uvolněné finanční prostředky splnit svůj účel. V opačném případě nám žádné peníze nebudou nic platné, protože nebudeme vědět co za ně pořídit a jak je co neefektivněji využít k obraně. Představa, že vše vymyslíme až nám poteče do bot, je naivní.

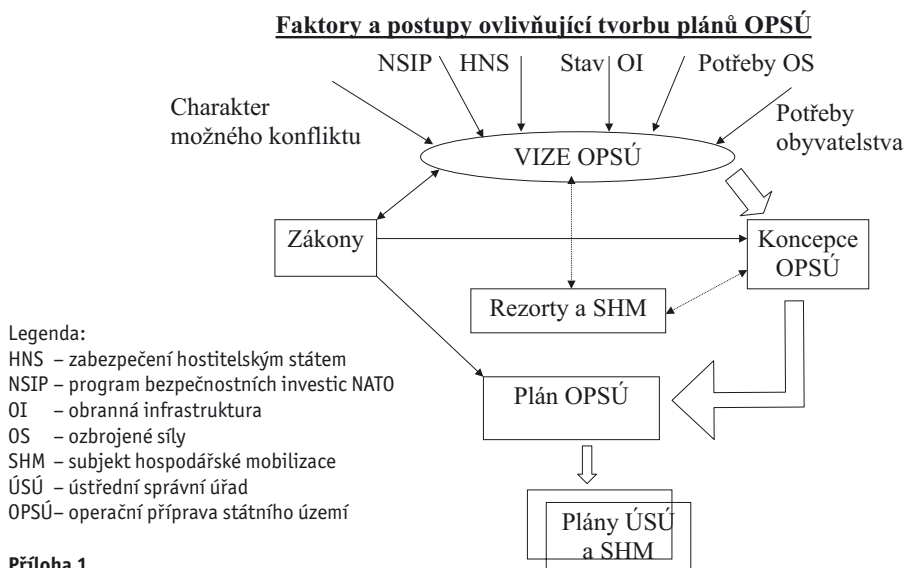
Otázka financování projektů spojených se spojeneckou pomocí tvoří 2. fázi obrany státu. Zde půjde zejména o financování projektů programu NSIP, které probíhá s přispěním Aliance, a naše obranná infrastruktura by měla s těmito objekty kalkulovat a navazovat na ně. V souvislosti s tím je třeba připomenout, že jednotlivá CP jsou ze společných finančních zdrojů hrazena jen do minimální nezbytné výše, a proto k plnému využití tímto způsobem vybudovaných objektů infrastruktury může prakticky docházet pouze za předpokladu, že v tzv. národní odpovědnosti budou pokryty zbývající náklady. Podle druhu objektů a v souladu s jejich stavem, v případě, že se jedná o rekonstrukci nebo modernizaci, se obvykle náklady státu na jehož

území probíhá výstavba pohybují okolo 30 % (a to nejsou například pro leteckou základnu malé peníze). S touto skutečností je nutno kalkulovat již před podpisem memoranda o porozumění a pokud se jedná o objekty, které spadají do působnosti jiných rezortů (sklady, komunikace apod.) je nezbytné vše včas se všemi zainteresovanými subjekty projednat a u větších projektů absolvovat i schvalovací řízení ve vládě, případně v parlamentu.

Přestože jednání s NATO probíhají na úrovni Ministerstva obrany, prakticky vždy se jedná o problém mezirezortní. **Popsaný postup je nezbytný zejména proto, že tyto projekty se realizují v míru.** Další část této fáze tvoří naplňování principu zabezpečení hostitelským státem o kterém jsme podrobně pojednali ve VR 1/2004 (str. 34 až 42).

Ze všech těchto poznatků a především z dlouhodobého výhledu a jasné představy musí vycházet zpracovávání Plánů OPSÚ (viz **příloha 1**). Konkrétně je nutné mít časově, finančně a organizačně skloubené vlastní potřeby výstavby obranné infrastruktury se zajišťováním společných potřeb NATO na našem území. Odlišný postup se musí uplatňovat při zavádění reálných projektů do plánu než u „spících projektů“.

Pro reálné projekty je třeba důsledně vycházet z rozpočtu a skutečných stavebně technických možností. U „spících projektů“ je nutno za rozhodující považovat zpracování analýz směřujících k reálnému finančnímu a časovému ohodnocení zamýšlených staveb.

Příloha 1

Tyto analýzy sice představují z hlediska tvorby plánu **čas a peníze**, protože budou muset být často zadávány dodavatelským organizacím, ovšem v nesrovnatelně nižších částkách než u projektů reálných. Jejich základním a rozhodujícím smyslem by mělo být získávání relevantních informací o jednotlivých projektech tak, aby bylo zcela zřejmé ve které fázi zhoršení bezpečnostní situace je třeba konkrétní projekt „probudit“. Součástí musí být finanční ohodnocení a další opatření, která je třeba učinit v prvním pořadí pro jeho zdárnou realizaci. Výsledkem analýzy může být také zjištění, že čas potřebný k realizaci konkrétního projektu vyžaduje více než tři roky a proto bude nutné již za stavu běžných bezpečnostních rizik provést reálná předběžná opatření, která by takto zjištěnou dobu zkrátila na přiměřenou mez.

V tomto případě se v následujícím plánovacím cyklu (pochopitelně sladěném s plánovacím cyklem NATO) přeřadí projekt do fáze reálných projektů a činnost se realizuje.

Uvedený příklad může sloužit i k tomu, abychom si uvědomili, že i v případě OPSÚ se jedná o plán nikoliv o neměnné dogma a vzhledem k tomu, že dnes skutečně nehrozí bezprostřední vnější ohrožení nemusí být jeho první verze (pro „spící projekty“, kterých bude většina) dokonalá, protože ji lze postupně zpřesňovat a tím vylepšovat.

Zásadní chybou by však bylo Plán OPSÚ pro nedostatek vstupních údajů nezpracovat, respektive úmyslně příslušné oblasti vypustit. Tuto situaci nelze akceptovat ani v případě neexistence současných představ o vedení ozbrojeného konfliktu na našem území a z toho plynoucí neschopnosti deklarovat svoji mobilizační potřebu.

Tendence, kdy se rezort Ministerstva obrany uchyluje k zdánlivě jednoduchému konstatování – **válka nehrozí, my zatím nic nepotřebujeme, až bude potřeba včas to sdělíme** – je právě v oblasti obranné infrastruktury hrubou chybou. Hluboký omyl spočívá v tom, že v oblasti OPSÚ nelze léta stagnace zachránit za 2-3 roky překotným úsilím.

Tady musí jít o dlouhodobý promyšlený proces, který vždy před zrušením existujících a fungujících opatření v oblasti OPSÚ zajišťuje realizaci nových opatření.

Postup musí v první řadě legislativním, dále finančním a věcným zabezpečením vytvořit podmínky pro zavedení nového systému, a teprve potom lze přistoupit k rušení starých opatření. Nikoliv naopak, protože půjde vždy o opatření jejichž skutečné zvládnutí se počítá řádově v miliardách korun a z hlediska doby na desítky let (např.: vývoj nových provizorních mostních konstrukcí, výstavba chráněných míst velení, výstavba komunikačních sítí, zabezpečení potřeb spojení).

OPSÚ a reforma OS

Tak jak byla a nadále zůstává v nových podmínkách nezbytnou nutností reforma OS tak si ti, kteří se v minulosti zabývali problematikou OPSÚ uvědomovali **nutnost nových přístupů i k oblasti obranné infrastruktury**. Proto se zdálo logické, že oblast OPSÚ bude v souvislosti s přípravou reformy OS brána ve smyslu platných zákonů **jako jedna z nedílných součástí práce rezortu Ministerstva obrany**. V přístupu ke zpracování reformy OS však byla praxe poněkud jiná.

Bohužel, při tvorbě koncepce reformy OS nedocenila řada funkcionářů, především z tehdejší sekce obranné politiky Ministerstva obrany, ani v souvislosti se zaváděním programu NSIP, význam činností souvisejících s přípravou vlastního teritoria pro obranu. Naopak byly velmi tvrdě prosazovány teze směřující k budování expediční armády s odůvodněním, že obranu vlastního teritoria je třeba přenést mimo vlastní území. Nositelé myšlenek spojených s dalším rozvojem NSIP potažmo OPSÚ byli neoprávněně považováni za odpůrce reformy OS. V centru pozornosti stály bojové jednotky, jejich struktura a výzbroj, zatímco péče o vlastní teritorium na kterém by tyto jednotky měly naplňovat své ústavní poslání téměř nikoho nezajímala.

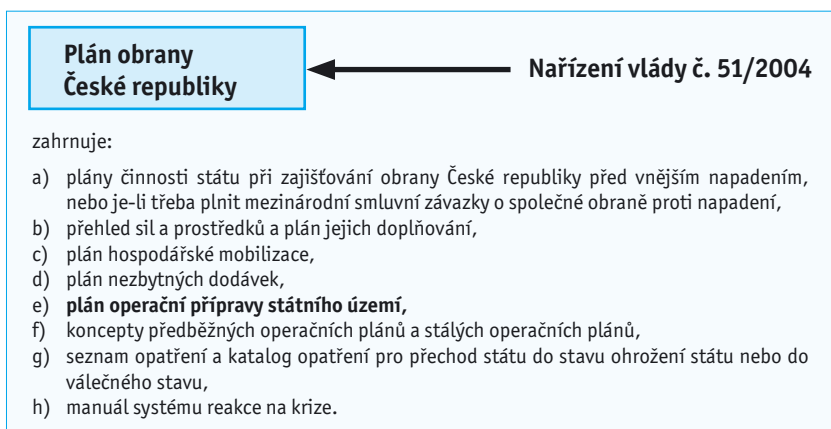
Avšak postupné prosazování principů zabezpečení hostitelským státem (HNS), zejména praktická realizace prvních CP spojená s instruktáží a pomocí poskytovanou NATO představiteli IC (výboru pro infrastrukturu), vyvolaly – především na tehdejší majetkové sekci MO – příznivou odezvu a z iniciativy jejich pracovníků byl zahájen proces tvorby klíčového materiálu **„Zásady plánování, financování a řízení výstavby a údržby obranné infrastruktury České republiky“**. Na tomto dokumentu, který byl nakonec po dvouletém úsilí (hledání definic,

vazeb, odpovědnosti atd.) schválen usnesením Bezpečnostní rady státu č. 236 v závěru roku 2001, se již poprvé podíleli příslušné zainteresované rezorty civilního sektoru a na základě jejich připomínek a podnětů (neformálně sdělovaných požadavků) vznikaly i první obrysy budoucí **Koncepce OPSÚ ČR**.

Přes pozitivní dopad této práce je třeba připomenout, že v oblasti kompetencí mezi jednotlivými sekci M0 a GŠ AČR se nepodařilo v této oblasti navést systém a také proto výše uvedený rozkaz číslo 30 ministra obrany k této problematice byl (a pokud jsou naše informace správné) i nadále zůstává pouze formálním dokumentem. Kolik „kotrmelců“ se v otázkách výstavby OS odehrálo je dostatečně známe nejen vojenským odborníkům, ale díky médiím i široké veřejnosti. Těžko pochopitelná snaha některých „reformátorů“ OS o zlikvidování oblasti OPSÚ, jako staré, nepotřebné totalitní zátěže **se dá vysvětlit snad jen tím, že se jedná o oblast** svým rozsahem velmi širokou, vnitřně hluboce členěnou, mající nejen mezirezortní, ale i mezinárodní charakter. Kromě toho jde o problém, který nelze nikde, vzhledem k jedinečnosti vlastního teritoria, prostě opsat. Naštěstí se tyto názory nesetkaly s úspěchem.

Názory na OPSÚ, které se třibily v dlouhých diskuzích mezi předními vojenskými odborníky na tuto problematiku, jí daly nový, skutečně moderní obsah. Konzistentní prosazování těchto názorů se za výše uvedených podmínek dostávalo pochopitelně do častých konfliktů s permanentně probíhající reformou OS. Často byly názory na OPSÚ v předstihu před neustále se měnící koncepcí reformy OS, a proto nebyly vždy přijímány s pochopením.

Přes všechny potíže se však podařilo nové myšlenky pro oblast OPSÚ zakotvit i do Koncepce reformy OS a tyto obhájit i při její poslední změně v roce 2003. **Že se nejedná o nahodilý proces, ale o promyšlené a systémové působení dokumentuje i vládní usnesení č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu ze dne 21. ledna 2004, ve kterém je výslovně jako jeho součást uveden Plán OPSÚ (viz příloha 2).**

Příloha 2

Z posledního vývoje reformy OS je zřejmé, že význam OPSÚ vzrůstá, a zejména zapojení civilních sektorů do přípravy obrany státu touto formou je s ohledem na reálně se snižující počty AČR jako jeden z důsledků probíhající reformy OS nevyhnutelným krokem pro úspěšné naplnění ustanovení Bezpečnostní strategie ČR.

Závěr

Souborem článků s tematikou OPSÚ jsme chtěli upozornit na tuto z hlediska bezpečnostní strategie státu velmi významnou a donedávna opomíjenou oblast. Pokusili jsme se touto formou sdělit nejen své názory, pohledy, ale i přístupy na východiska, vztahy a vazby, které jsou pro ucelený pohled na OPSÚ nezbytné, ale chtěli jsme i předat zkušenosti, které jsme při prosazování OPSÚ v nových podmínkách získali. Vzhledem k tomu, že se OPSÚ stala nedílnou součástí i dílčích plánů obrany státu, byly vytvořeny všechny předpoklady pro její další všestranný rozvoj.

První Plán OPSÚ ČR se stane základem na kterém bude nutno dále rozvíjet teoretické úvahy a převádět je do praxe. Na tomto místě je potřeba si uvědomit, že zpracováním plánu nic nekončí, ale naopak začíná, že musí jít o trvalý proces, jehož úspěšné směřování vpřed bude vyžadovat značné úsilí a mnoho práce jak příslušných pracovníků rezortu Ministerstva obrany, tak i představitelů ostatních v oblasti operační přípravy státního území České republiky zainteresovaných rezortů.

Použitá literatura:

- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.
Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění zákona č. 352/2001 Sb.
Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.
Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
Bezpečnostní strategie České republiky schválená usnesením vlády ze dne 10. prosince 2003.
Vojenská strategie České republiky schválená usnesením vlády z roku 2004.
Koncepte výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracovaná na změněný zdrojový rámec, schválená usnesením vlády č. 1154 ze dne 12. listopadu 2003, A-report, číslo 24, Praha 2003.
Zásady plánování, financování a řízení výstavby a údržby obranné infrastruktury v České republice, č.j. 500174-5/2001-5006, schválené usnesením Bezpečnostní rady státu č. 236 ze dne 22. 11. 2001.
Nařízení vlády ze dne 21. ledna 2004 č. 51, o plánování obrany státu.
Koncepte OPSÚ ČR schválená usnesením vlády ČR č. 569, ze dne 2. června 2004.
Ing. J. STRBAČKA, CSc., Ing. J. ENGLICH. Operační příprava státního území v současnosti, perspektivy a vývojové tendence. *Vojenské rozhledy* 4, Praha 2002.
Ing. J. STRBAČKA, CSc., Ing. J. ENGLICH, Ing. A. KRÁSNÝ, CSc. Operační příprava státního území, minulost, současný stav a perspektiva vývoje. *Vojenské rozhledy* 2, Praha 2003.
Ing. J. STRBAČKA, CSc., Ing. J. ENGLICH. Operační příprava státního území a vize její realizace v první dekádě nového tisíciletí. *Vojenské rozhledy* 4, Praha 2003.
Ing. J. STRBAČKA, CSc., Ing. J. ENGLICH. Místo a úloha operační přípravy státního území při realizaci systému zabezpečení hostitelským státem. *Vojenské rozhledy* 1, Praha 2004.
Ing. J. ENGLICH a kolektiv. Stav připravenosti k řešení krizových situací většího rozsahu v železniční dopravě. *Sborník ze 3. odborné konference Krizové stavy a doprava*. Pardubice 2003.
Ing. Igor ZACHAR. Simulácia rozrušenia železničnej siete a jej následné hodnotenie z hľadiska nárokov na obnovu mostných objektov. *Sborník ze 3. odborné konference Krizové stavy a doprava*. Pardubice 2003.
Ing. Jan ENGLICH a kolektiv. Nové pohledy na řešení krizových situací většího rozsahu v železniční dopravě. *Sborník ze 4. odborné vědecké konference Krizové stavy a doprava*. Pardubice 2004.
Mgr. Zdeněk HOVJACKÝ. Dopravní politika a koncepte krizového řízení po roce 2004, *Sborník ze 4. odborné vědecké konference Krizové stavy a doprava*, Pardubice 2004.
Doc. Ing. Radim ROUDNÝ, CSc. Poznatky ke krizovému managementu. *Sborník ze 4. odborné vědecké konference Krizové stavy a doprava*, Pardubice 2004.